

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1912, 02.03.1912**

Číslo ročníků: **2, 9**

Číslo výtisků: **2, 9**

Datum vydání čísla: **02.03.1912**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Krošně jdeme všichni svorně jak na hasičský ples, tak na každou zábavu, pořádanou spolkem divadelních ochotníků. Nejlepším důkazem toho je, že nesehráli jsme na Krošně ještě ani jedné divadelní hry, při níž by se bylo vybralo méně, jak 50 rublů. Dne 13. ledna o hasičském plesu vybralo se 92 rub. vstupného a 23 rub. 10 kop. ve prospěch hladovících. Dne 4./II. vybráno o maskárním bále pořádaném divadelními ochotníky 118 r. vstupného. Vezmeme-li v úvahu, že Hasičský ples v Kvasilově dne 6. ledna t. r. dal 86 rub. vstupného, můžeme říci, že malá Krošna ve společenském životě může směle soutěžit s bohatými a velkými českými osadami.

Přátelům nenuceného smíchu naskytá se příležitost dobré zábavy v sále p. Součka 26. března, kdy sehraji naši divadelní ochotníci „Sňatek na zkoušku“ (vydlužená rodina), frašku o 3 jednáních. Přijďte a přesvědčíte se osobně, že nepřeháníme tvrdice, že se umíme na Krošně vespolek bavit.

Fr. Klacek.

Žitomířská družstevní chmelařská záložna.

Dne 12. února t. r. konala se v místnostech žitomířské knihovny valná hromada Žitomířské družstevní chmelařské záložny. Členů záložna čítá 234, ale na schů-

zi se dostavilo pouze 70. Je smutné, že právě naši krajané — Češi byli na schůzi slabě zastoupeni, ačkoliv na utvoření záložny měli lví podíl. Malorusové, kteří poměrně mnohem méně chmele pěstují než my, jsou čilejšími spolkaři a lépe chápají význam drobného úvěru, jak jejích učitelé v zemědělství — Češi.

Schůze byla hodně oživena. Jednání se účastnili mnozí a lze říci, že byl pronesen ne jeden věcný a soudný názor. Nejprudší boj se rozpoutal, když přišla na řadu — úroková míra. Správní rada vedena chvalitebným přáním vykázat čistý zisk, hájí zavržení hodnou zásadu — vysoký úrok z půjčovaných obnosů. To, co bylo lze připustit, když záložna vstupovala do života, nesmí zůstat v platnosti i nyní. Původně nebylo vlastního základního kapitálu, vklady se scházely dost ztuhla a aby se mohlo vyhovět žadatelům, nutno bylo vypůjčovat peníze na dost vysoký úrok. Platilo se pravidelně 8% a proto, počítaje se zařizovacími výlohami, byl i 12% úrok přípustný. Dnes však se věci mají zcela jinak. Státní banka (Государственный Банк) poskytl záložně peníze na 4—4½% a vklady též lze nyní obdržet na levnější úrok. Správní rada by měla dbát, aby těžila z počtu vykonaných operací a ne ze značného rozdílu úrokové výše vypůjčeného a půjčeného kapitálu.

Ze počet operací bude jen tehdy

stoupat, když úvěr bude levný a výhodný, bylo by zbytečné opakovat. Bohužel vedoucí činitele zatím nechtějí uznat správnost této staré pravdy a levnější úrok byl stanoven pouze pro ty případy, kdy dlužník dává do zálohy chmel. V těchto případech správní rada může povolit úvěr na 10%, ačkoliv Státní banka k tomuto účelu povoluje záložně úvěr v obnosu 15.000 na 4½%. Z dalších bodů jednání zasluhuje povšimnutí: otázka o stavbě spolkové sirárny, která byla rozhodnuta kladně. Rozpočet za uplynulý rok a návrh rozpočtu na r. 1912 byly jednohlasně schváleny. Dále schůze se usnesla, aby byla vládě podána žádost o zrušení cla na drát pro chmelnice, jenž se dováží hlavně z ciziny. Konečně bylo rozhodnuto, že členům může být povolen větší úvěr. Žel jen, že byl zamítnut návrh na spojení v jeden svaz s jinými třemi záložnami.

Zisk za uplynulých 9 měsíců činnosti záložny se vyjádřil v obnosu 945 rub. 5 kop. Částka tato byla rozdělena v tento způsob: 400 rub. bylo přepsáno rezervnímu a sprostředkovacímu kapitálu, 320 rub. co odměna členům správní rady, 100 rub. za propůjčení družstevních místností, 50 rub. podpory Listu pěstitele chmele (Листокъ Хмелевода), 50 rublů za vzorky chmele zaslané do Anglie, 12 rub. 40 na inventář a 12 rub. 40 na hladovící.

Celkový dojem, až na učiněné

stivé otázky kladl. 21. října. Byli ve Varšavě v „Dolině Švajcarskej“ a jinde. Nevolnost, nebude smět pít vína. Chtěl k lékaři. D. má všechno potřebné doma. 1. listopadu. Vdaná paní z června. Mnoho pláče. Pořád karty. Bylo by třeba jít ke zpo- vědí.

A tak to pokračuje jako v knize příjmů majitele nevěstince.

Rozsudek nad páterem Macochem a jeho společníky byl vynesen dne 23. února prezidentem soudu Volkovem ve 3 hodiny odpoledne za obrovského návalu obecnosti a nejvyššího napětí. Policie vzhledem k očekávaným demonstracím byla ztrojnásobena a v sále, který byl k umačkání naplněn, seděl v každé řadě soudní sluha.

Páter Damazy Macoch byl odsouzen na 12 let k nucené práci, k doživotní deportaci na Sibiř a k ztrátě všech občanských práv pro vraždu, padělání dokumentů, zpronevěru a krádež.

Helena Macochová - Kryžanovská odsouzena na 2 roky těžkého žaláře pro spoluvina na vraždě a krádež. Rok vy-

šetřovací vazby nebyl jí do trestu započítán.

Páter Starczewski byl odsouzen na 5 let těžkého žaláře pro účastenství na vraždě a krádež. Rok vyšetřovací vazby nebyl mu do trestu započítán.

Páter Basil Olesiński byl odsouzen na 2½ roku těžkého žaláře. Rok vyšetřovací vazby byl mu do trestu započítán; na kauci bude prozatím propuštěn.

Dále odsouzeni: drožkář Vincenc Pianko na 4 měsíce do žaláře pro utajení vraždy, při čemž trest prohlášen za odpykaný vyšetřovací vazbou, zámečnick Blaskiewicz odsouzen na 1 rok do žaláře, který rovněž prohlášen vyšetřovací vazbou za odpykaný. Pianko a Blaskiewicz byli ihned propuštěni. Další obžalovaný Lucyan Cyganowski odsouzen na 7 dní do vězení a rovněž propuštěn. Konečně osmý obžalovaný Petkiewicz byl osvobozen.

Všichni obžalovaní vyslechli rozsudek poměrně klidně. Páter Macoch ani po vynesení rozsudku nezapomněl na komedii, kterou hrál po celou dobu trvání tohoto světo-

vého procesu. Pokřižoval se, učinil obřadné gesto jako před oltářem, pohleděl strnule ke stropu a zvolal: „Spáchal jsem vraždu v nepřičetnosti, ale nikoli úkladně.“

Prezident nařídil okamžité odvedení odsouzených. Obhájece ohlásil revisi; bude-li jí vyhověno (o čemž lze důvodně pochybovat), setkáme se s mnišskými vrahy, smilníky a lupiči čenstochovskými ještě jednou před soudem, v tom případě varšavským...

* * *

Proces piotrkovský, jenž tak pronikavě osvětlil všechno bahno, mravní zpustlost, bezedné pokrytectví římského klerikalismu, bude svědectvím o zápasu, jaký ještě na počátku XX. století bylo sváděti všeobecnému pokroku s vychytralým, úskočným zpátečnictvím a zneužívání náboženství k účelům světským. Před soudem v Piotrkově stál sprostý vrah, cynický, vilný, bezohledný mnich páter Macoch, svatokrádece, podvodník, prohnáný zločinec, kterého bylo třeba takřka do naha vysvléci z kutny, z jeho pobožnůstkářství a kejklřství, aby

výtky, je naprosto dobrý a nutno jen želeť, že naši Češi, kteří mají peníze a jsou velkými pěstiteli chmele, tak netečně se chovají vůči záložně. Spojenými silami by hravě přemohli největší škůdce pěstitelů a celému obchodu volynským chmelem by mohli dát správný směr. Proto, krajané-Češi, chutě do práce a hlase se hojně za členy záložny. S. S.

o o o

Uhelný hlad v Anglii.

Hospodářská zkáza Anglie je neodvratná. Tichý, úporný a ve svých důsledcích tak příšerný boj mezi dělnictvem hornickým a zaměstnavateli trvá a není moci, síly, zákona, který válčící strany by donutil ke smíru. Nepřemožitelná velmoc je zdolána armádou půldruhého milionu dělníků. Hrdý a bohatý Angličan je pokořen malým mužem práce. Hlad zvítězí brzy nad jídelnami paláců, tma rozhostí se ve stkvělých komnatách aglické aristokracie a milionářů.

Celé miliony národního jmění, ba celý hospodářský život nynější i budoucí Anglie leží v rukou stávkujících a zaměstnatelů. Vláda má dobrou vůli uzavřítí mír, nemá však dosti energie. Nepronáší ani rozhodná slova, tím méně má odvalu k rozhodným skutkům, jimiž by mohla zachrániti zemi. Stávkou-

mohl býti dobře ukázán světu; a vedle něho jeho milenka, dva jiní kněží stejně mravně schátralí a několik pomahačů. Soudní přelíčení mimoděk jen episodicky odkrylo podzemní chodby, taje a mužstvo někdejší pevnosti římské uprostřed Polsky. Hlavní vinníci byli souzeni soudci světské moci z povolání, ostatní — a to je nejen celý klášter se svým lotrovstvím — soudí celý svět.

Klerikální tisk během procesu snažil se co nejvíce zlehčovati jeho vážnost, které si byl dobře vědom. Svaloval vinu za ničemnosti Maccochovců na hlavu převora Reimana (posud to dělali obráceně a ničemnosti vyšších svalovali na nejnižší), který se skryl před světlem z Jasně Hory ve stínu Vatikánu, který si poslal k přelíčení svého delegáta, aby svatá stolice mohla býti dobře informována. Marny jsou lži, překrucování a spílání, mrzkosti posvěcených zločinců klášterních nebudou hned tak zapomenuty a z rozsudku, který už pronesl lid polský, který vzdělaný svět, nebude odvolání ani úniku, bude horší a účinnější než ortel soudu piotrkovského.

její jsou pány situace. Jejich fondy a slibovaná pomoc z ciziny zaručují jim možnost udržeti se dlouho v odboji. Obchod anglický, loďstvo, železnice, průmysl, vše to hledí vstříc blízké záhubě.

Důsledky stávky počínají se již pro celou zemi jeviti jako katastrofa, jež příkladu nemá v dějinách jejích. Následkem omezené dopravy a výroby stoupají úžasně i ceny potravin, chléb byl všeobecně zdražen a na obzoru již vyvstává nebezpečí hladomoru. Rozmyslí se v poslední chvíli ještě milionáři angličtí a vyjdou dělnictvu vstříc? Ci najde aspoň stát dosti energie, aby je v zájmu veřejném přivedl k rozumu?

Mimo horníky bylo nuceno — hlavně z nedostatku uhlí — zastavit práci velmi mnoho dělníků různých oborů průmyslových. Všechny vysoké pece v Clevelandu, železářny a koksárny zastavily práci. V několika městech zastavily plynární práci a městská rada vyzvala obyvatele v odlehlých ulicích, aby stavěli lampy a svíčky do oken, poněvadž obecní osvětlování bude zastaveno. V Doveru budou ulice již v nejbližších dnech bez světla.

Skotstvo a Wales následkem stávky zavírají své dílny. V západním Skotsku musilo složit práci na 60.000 dělníků průmyslových. Kovoprůmysl je stížen nejvíce. Ze 74 hutí 24 vyhaslo. Práce vázne, na mnoha místech stojí, kovové zboží musí býti na rychlo objednáno v cizině; veliká jedna objednávka plechu pro Ameriku musila být předána jedné americké firmě. V Sheffieldu a Birminghamu většina dělníků byla propuštěna, ostatním budou zmenšeny pracovní dny.

Horníkům stávka příliš uškodit nemůže, i kdyby trvala několik týdnů; mají dobré stávkové fondy. Hůř je jiným dělníkům, kteří jsou na pokraji stávky nebo už stávkují, ale špatně jsou organizováni a nemají dostatečných fondů, jako příslavní dělníci v Cardiffu; ti by byli brzo postiženi nouzí. Majitelům dolů, většinou bohatým lordům, také asi by dlouhá stávka nebyla po chuti, nehledě k tomu, že stávkaři každou chvíli mohou z dolů odvolat dělníky při pumpách a dát tak zaplavit doly, což by při nejmenším znamenalo značné opoždění dalšího dolování.

Na mír dle posledních zpráv není prozatím naděje. Při poradách vlády s majiteli dolů a s horníky neprojevila ani ta ani ona strana povolnost. Stávkující soudí, že mohou uplynouti neděle, než bude mír zjednan.

Zdá se, jakoby průběhem stávky vzrůstala lavinou moc stávkují-

eich. Značnou oporou budou jim nezaměstnaní, kteří se ke stávkujícím připojí. Dělnictva různých oborů v Anglii slibují horníkům pomoc. Tak dopravní dělníci v Londýně prohlásili, že bude-li na ochranu uhelných dolů nebo uhelných vlaků použito vojska, zahájí stávku v celé zemi. Rovněž železniční zřizenci na obrovské schůzi v Sheffieldu jednohlasně se usnesli podporovati horníky v případě potřeby generální stávkou.

Vláda, uznávající požadavky stávkujících, je rozezlena na neústupnost majitelů dolů. Její representant, předseda ministerstva Asquith pronesl v dolní sněmovně řeč, která zní jako nejvážnější výstraha zaměstnavatelům. Ve svém prohlášení dovodil: Přijetí zásady přiměřené minimální mzdy vládou jest závislé na dvou podmínkách: Za prvé totiž musí býti mzda různá dle obvodů a za druhé musí býti zavedení nejmenší mzdy provázeno zárukami na ochranu zaměstnavatelů proti zneužívání nejmenší mzdy, aby se učinilo opatření proti zmenšení výsledků těžby, jež by, kdyby bylo trvalé, bylo zhojbné pro súčasné všechny a pro průmysl sám. Horníci uznali obě podmínky, prohlásili však, že listina sestavená na konferenci horníků obsahuje nejnižší mzdové sazby, o jichž změně jest všeliké jednání vyloučeno. Vyjednávání neztroskotalo však, nýbrž oetlo se jen na mrtvém bodě. Vláda bude i na dále k sblížení pracovati. Asquith ukončil: Lituji více nežli kdokoli jiný, že tak málo pomohlo naše úsilí odvrátiti národní katastrofu. Zodpovědnost však, která bude spočívati na bedrách těch, kdož mají ve své moci omeziti strašné národní neštěstí, a této moci úplně nepoužívají, nebude míti v dějinách sobě rovné.

Stávka anglická vyvolává v cizině nejen zvýšenou pozornost veřejnosti, ale namnoze vyskytla se i hnutí dělnictva hrozíci nebezpečím stávky.

Ve Francii, v Carmeaux schůze 3000 horníků jednomyslně schválila návrh, připojiti se ku 24hodinové generální stávce, stanovené na den 27. února. Stávkou má býti učiněn tlak na vládu ve prospěch požadavků hornických. Kdyby toto opatření zůstalo bez účinku, musili by horníci použiti všech prostředků, aby dosáhli svého cíle. Podobně se zachovali horníci v Ricamarie a Firminy u St. Etiennu.

Také Německo stojí před vážnou stávkou v Poruří, kde horníci se nedohodli se zaměstnavateli a zastavují práci. V horním Slezsku rozhodlo se 5 hornických německých svazů podati ředitelstvím jednotlivých dolů žá-